

Λίγα λόγια για την ηλεκτρονική αξιολόγηση των μαθημάτων

Η ηλεκτρονική αξιολόγηση των μαθημάτων ξεκίνησε στο Τμήμα μας κατά το εαρινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2011-2012. Πραγματοποιείται δύο φορές ετησίως, πριν τη λήξη του χειμερινού και του εαρινού εξαμήνου αντίστοιχα, σε περίοδο που επιλέγει το ίδιο το Τμήμα.

Οι φοιτητές συμμετέχουν στην ηλεκτρονική αξιολόγηση συμπληρώνοντας διαδικτυακά στην πλατφόρμα της ΜΟ.ΔΙ.Π. δύο ερωτηματολόγια:

- ένα για κάθε μάθημα που έχουν δηλώσει και
- ένα για τη διαδικασία της αξιολόγησης.

Το πρώτο ερωτηματολόγιο (Παράρτημα Ι) είναι χωρισμένο σε 5 ενότητες:

- Στην πρώτη ενότητα αξιολογείται το μάθημα (6 ερωτήσεις)
- Στη δεύτερη ενότητα αξιολογείται το διδακτικό προσωπικό (4 ερωτήσεις)
- Στην τρίτη ενότητα δηλώνεται η συμμετοχή του φοιτητή στην εκπαιδευτική δραστηριότητα (2 ερωτήσεις)
- Στην τέταρτη ενότητα αποτιμάται συνολικά το μάθημα και το διδακτικό προσωπικό (2 ερωτήσεις)
- Στην πέμπτη ενότητα δίνεται η δυνατότητα καταγραφής παρατηρήσεων και σχολίων.

Η απάντηση στις ερωτήσεις των τεσσάρων πρώτων ενότητων είναι υποχρεωτική και δίνεται με βαθμολογική κλίμακα (0=καθόλου/κακή, 25=λίγο/μη ικανοποιητική, 50=ουδέτερα/μέτρια, 75=πολύ/ικανοποιητική 100=πάρα πολύ/πολύ καλή). Εφόσον κάθε απάντηση εκφράζεται με την αντιστοίχιση αυτή και ποσοτικά, είναι εφικτή η εκτίμηση του μέσου όρου και της τυπικής απόκλισης των απαντήσεων που εκφράζουν την κεντρική τάση των απαντήσεων των φοιτητών. Είναι προφανές ότι όσο υψηλότερος είναι ο μέσος όρος, τόσο θετικότερες είναι οι απαντήσεις των φοιτητών.

Η πέμπτη ενότητα συμπληρώνεται προαιρετικά.

Το δεύτερο ερωτηματολόγιο (Παράρτημα ΙΙ) αφορά στη διαδικασία της αξιολόγησης και περιέχει 8 ερωτήσεις. Η τελευταία ερώτηση αφορά στην καταγραφή παρατηρήσεων ή σχολίων επί της διαδικασίας.

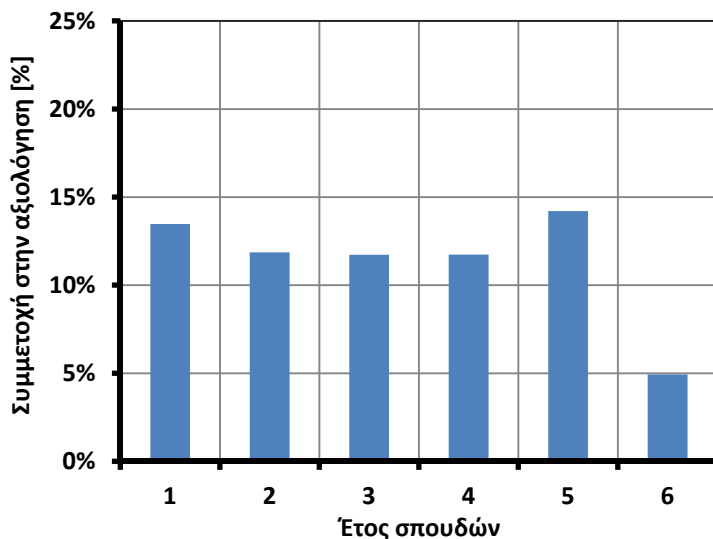
Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης κάθε μαθήματος είναι προσβάσιμα από τα μέλη της διδακτικής ομάδας. Πρόσβαση στα αποτελέσματα της αξιολόγησης όλων των μαθημάτων έχει ο πρόεδρος του Τμήματος και η συντονίστρια της ΟΜ.Ε.Α.

Η συμμετοχή στην ηλεκτρονική αξιολόγηση (χειμερινό εξάμηνο του ακ. έτους 2017-2018)

Η ηλεκτρονική αξιολόγηση των μαθημάτων του χειμερινού εξαμήνου του ακαδημαϊκού έτους 2017-2018 διεξήχθη από τις 18 Δεκεμβρίου 2017 έως τις 14 Ιανουαρίου 2018. Στην αξιολόγηση συμμετείχαν 142 φοιτητές, οι οποίοι αξιολόγησαν 57 από τα 71 μαθήματα που προσφέρθηκαν, συμπληρώνοντας συνολικά 597 ερωτηματολόγια.

Με βάση αυτά τα δεδομένα, η συμμετοχή των φοιτητών στην αξιολόγηση ανέρχεται στο 14,2% των εγγεγραμμένων στα συγκεκριμένα μαθήματα. Το ποσοστό υπολογίστηκε με βάση τον αριθμό των φοιτητών που είναι εγγεγραμμένοι στο σύστημα ΕΥΔΟΞΟΣ (1003). Εάν η συμμετοχή υπολογιστεί με βάση το συνολικό αριθμό των φοιτητών (1374), τότε το ποσοστό μειώνεται στο 10,3%.

Είναι αξιοσημείωτο ότι για πρώτη φορά η συμμετοχή των φοιτητών δεν διαφοροποιείται σημαντικά σε σχέση με το έτος σπουδών τους. Για μια ακόμη φορά οι φοιτητές του 5^{ου} έτους σπουδών συμμετείχαν πιο ενεργά στην αξιολόγηση σε σχέση με τους φοιτητές που φοιτούν σε μικρότερα εξάμηνα (Σχήμα 1). Όμως είναι πολύ ενθαρρυντικό ότι η συμμετοχή φοιτητών από το πρώτο έτος αυξήθηκε σημαντικά: από το 3% - 4% που ήταν την προηγούμενη ακαδημαϊκή χρονιά, φέτος κυμάνθηκε περίπου στο 12% με 13%.

Σχήμα 1. Η συμμετοχή των φοιτητών στην ηλεκτρονική αξιολόγηση των μαθημάτων ανάλογα με το έτος σπουδών τους.

Κατά μέσο όρο κάθε φοιτητής (που είναι γραμμένος στο σύστημα Εύδοξος) συμπλήρωσε 4,2 ερωτηματολόγια και κάθε μάθημα αξιολογήθηκε μέσω της συμπλήρωσης 10,5 ερωτηματολογίων.

Οι δείκτες αυτοί αντικατοπτρίζουν τη συνολική εικόνα της συμμετοχής των φοιτητών στην ηλεκτρονική αξιολόγηση σε όλο το Α.Π.Θ., καθώς για το σύνολο των Τμημάτων του Πανεπιστημίου ο μέσος όρος ερωτηματολογίων ανά φοιτητή κατά το χειμερινό εξάμηνο του 2017-2018 ανέρχεται σε 3, ενώ ο μέσος όρος ερωτηματολογίων ανά μάθημα είναι 11.

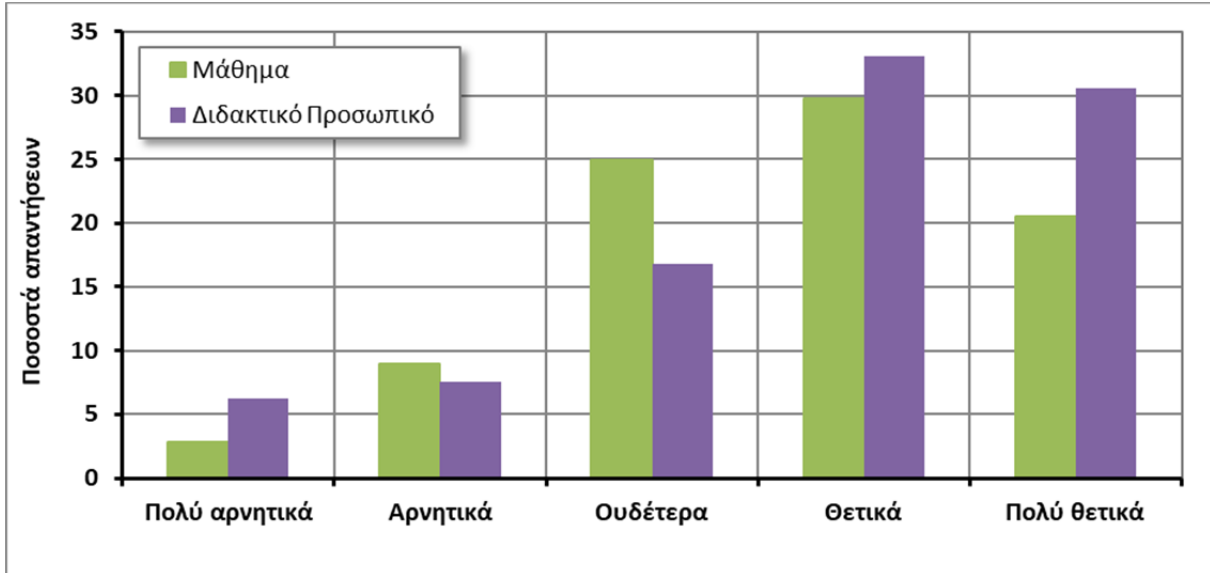
Τα αποτελέσματα της ηλεκτρονικής αξιολόγησης (χειμερινό εξάμηνο ακ. έτους 2017-2018)

Στο Σχήμα 2 παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα της αξιολόγησης για τις ενότητες των ερωτήσεων που αφορούν στα μαθήματα και στο διδακτικό προσωπικό.

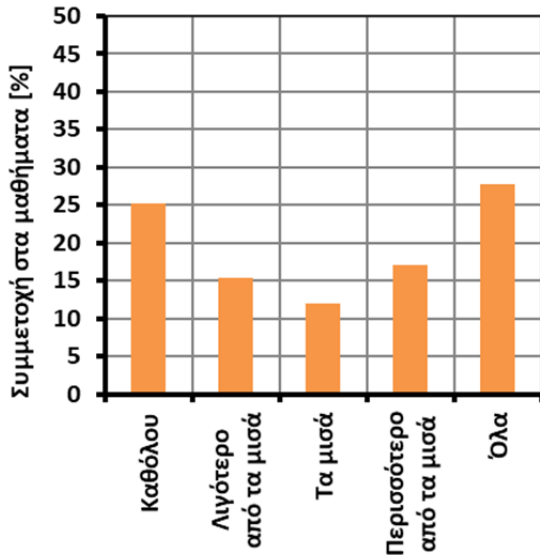
Κατά μέσο όρο η άποψη των φοιτητών για τα μαθήματα είναι ουδέτερη προς θετική, με το διάμεσο όμως να βρίσκεται πιο κοντά στη «θετική» άποψη. Όσον αφορά στο διδακτικό προσωπικό, η άποψη των φοιτητών προσεγγίζει τη θετική άποψη, με τη διάμεσο να βρίσκεται προς την πλευρά της «πολύ θετικής» άποψης. Η αξιολόγηση των μαθημάτων έγινε από φοιτητές που στην πλειονότητά τους συμμετείχαν στην παρακολούθηση των μαθημάτων τουλάχιστον κατά το ήμισυ των ωρών

διδασκαλίας (Σχήμα 3). Συνολικά, εμφανίζεται ότι η αποτίμηση των φοιτητών για το εκπαιδευτικό έργο είναι θετική ή πολύ θετική (Σχήμα 4), με τις δύο αυτές κατηγορίες να ξεπερνούν το 30% έκαστη.

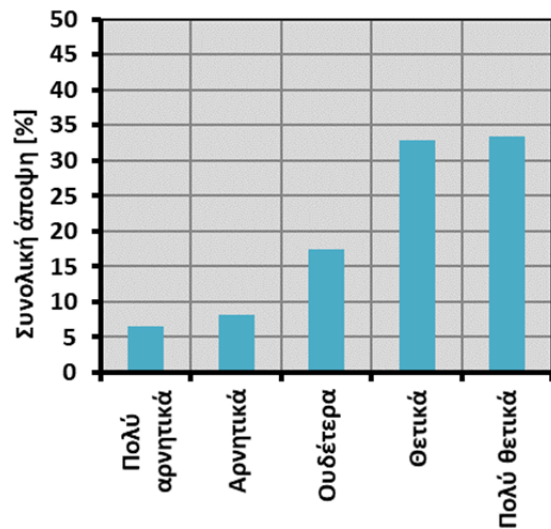
Στις επόμενες ενότητες δίνονται οι απαντήσεις στις επιμέρους ερωτήσεις των ενοτήτων «μάθημα» και «διδασκτικό προσωπικό».

Σχήμα 2. Τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα της αξιολόγησης των μαθημάτων και του διδακτικού προσωπικού κατά το χειμερινό εξάμηνο του ακ. έτους 2017-2018.

Σχήμα 3. Η συμμετοχή των φοιτητών στην παρακολούθηση των μαθημάτων που αξιολογήθηκαν.

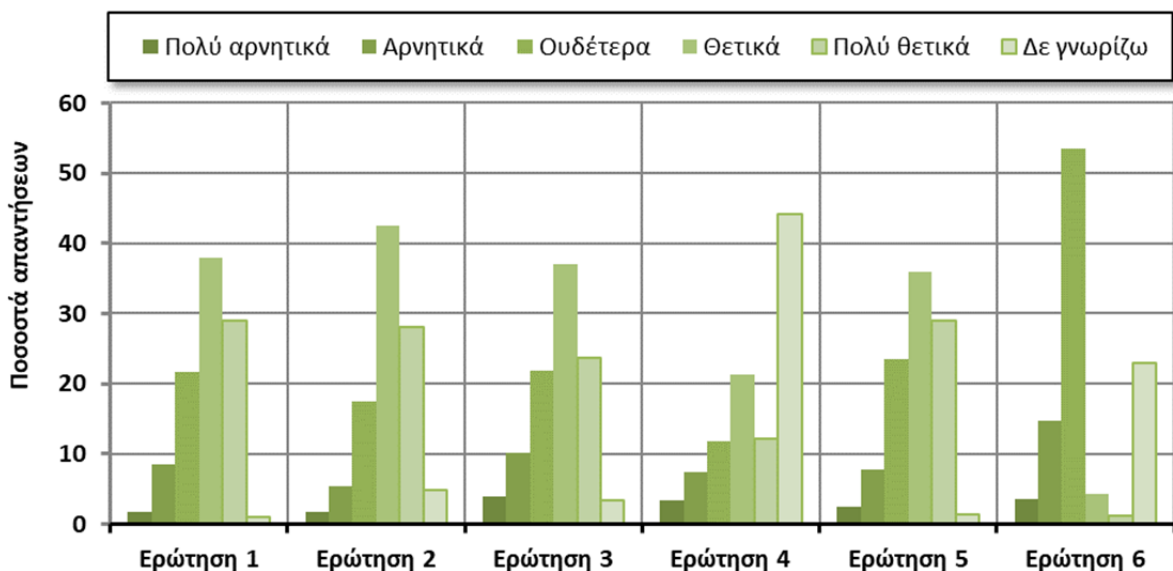

Σχήμα 4. Η συνολική αποτίμηση της εκπαιδευτικής δραστηριότητας του χειμερινού εξαμήνου ως μέσος όρος των καταγεγραμμένων απαντήσεων.

Αναφορικά με τα μαθήματα

Στο Σχήμα 5 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των μαθημάτων, η οποία βασίστηκε στις ακόλουθες 6 ερωτήσεις:

- Ερώτηση 1: Οι στόχοι του μαθήματος ήταν σαφείς;
- Ερώτηση 2: Η ύλη που καλύφθηκε ανταποκρινόταν στους στόχους του μαθήματος;
- Ερώτηση 3: Πόσο ικανοποιητικό βρίσκετε το παρεχόμενο εκπαιδευτικό υλικό (βιβλία, σημειώσεις - έντυπες και ηλεκτρονικές);
- Ερώτηση 4: Οι ανάγκες του μαθήματος καλύπτονται από τις βιβλιοθήκες της Σχολής / του Τμήματος και του Πανεπιστημίου;
- Ερώτηση 5: Υπήρξε ενημέρωση σχετικά με τον τρόπο εξέτασης και τα κριτήρια βαθμολόγησης του μαθήματος;
- Ερώτηση 6: Πώς κρίνετε τον αριθμό πιστωτικών μονάδων (ECTS) του μαθήματος σε σχέση με το φόρτο εργασίας που πραγματικά είχε;

Σχήμα 5. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των μαθημάτων κατά το χειμερινό εξάμηνο του ακ. έτους 2017-2018 με βάση τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου.

Από το σχήμα προκύπτει ότι σε μεγάλο βαθμό οι στόχοι του μαθήματος ήταν σαφείς (Ερώτηση 1) και επιτεύχθηκαν μέσω της διδαχθείσας ύλης (Ερώτηση 2).

Αρκετά ικανοποιημένοι βρέθηκαν οι φοιτητές από το εκπαιδευτικό υλικό που τους δόθηκε στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας των μαθημάτων που αξιολογήθηκαν (Ερώτηση 3), όταν μάλιστα οι υφιστάμενες υποδομές βιβλιοθηκών δεν χρησιμοποιούνται για τις ανάγκες των μαθημάτων, μιας που οι περισσότεροι δεν τις γνωρίζουν (Ερώτηση 4).

Πάνω από το 65% των φοιτητών που συμμετείχαν στην αξιολόγηση είχαν πληροφορηθεί για τον τρόπο εξέτασης και τα κριτήρια βαθμολόγησης του μαθήματος (Ερώτηση 5).

Τέλος, εντύπωση προκαλεί η ουδέτερη στάση των φοιτητών ως προς την αντιστοίχιση φόρτου και πιστωτικών μονάδων των μαθημάτων. (Ερώτηση 6)

Αναφορικά με το διδακτικό προσωπικό

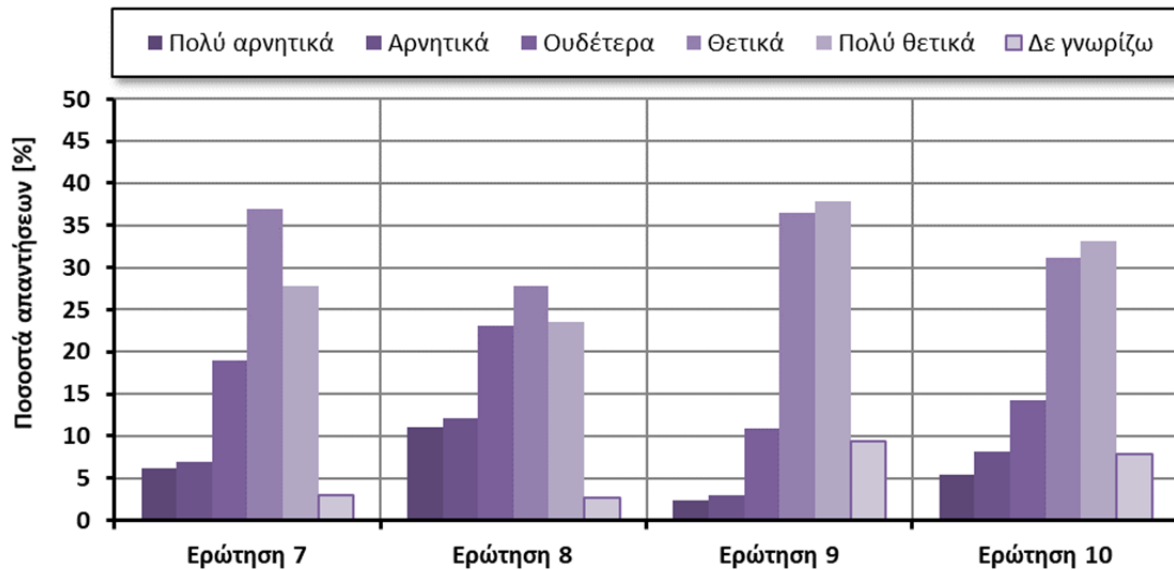
Στο Σχήμα 6 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του διδακτικού προσωπικού, η οποία βασίστηκε στις ακόλουθες 4 ερωτήσεις:

Ερώτηση 7: Οργανώνει καλά την παρουσίαση της ύλης στα μαθήματα;

Ερώτηση 8: Επιτυγχάνει να διεγείρει το ενδιαφέρον για το αντικείμενο του μαθήματος;

Ερώτηση 9: Ήταν συνεπής στις υποχρεώσεις του/της (πχ παρουσία στα μαθήματα, έγκαιρη δόρθωση εργασιών, ώρες συνεργασίας με τους φοιτητές / τις φοιτήτριες);

Ερώτηση 10: Είναι γενικά προσιτός/ή στους φοιτητές / τις φοιτήτριες;

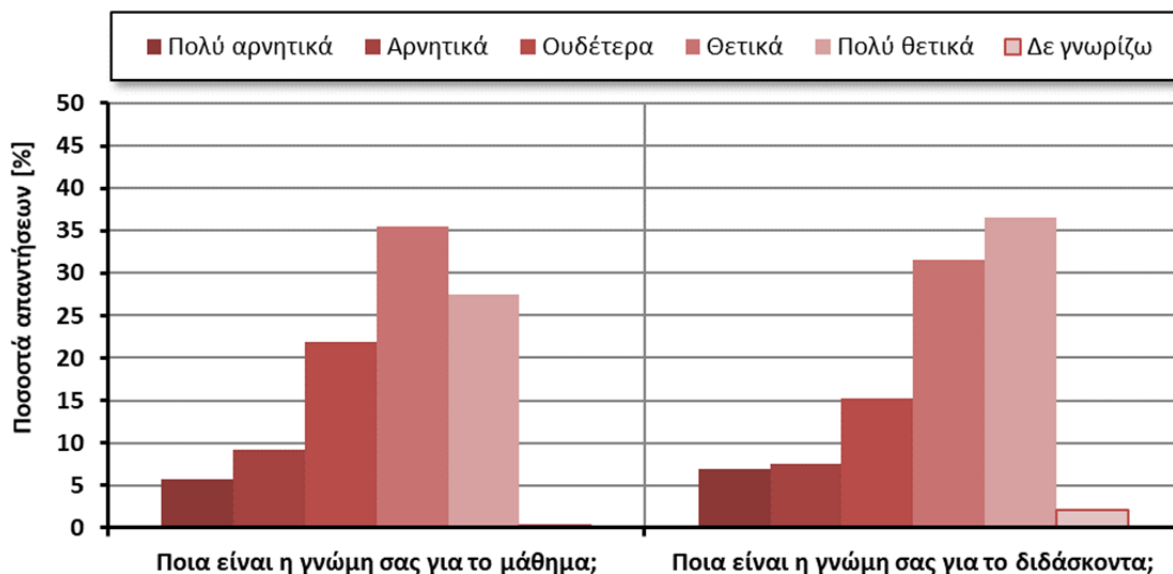
Σχήμα 6. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του προσωπικού κατά το χειμερινό εξάμηνο του ακ. έτους 2017-2018 με βάση τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου.

Από το σχήμα προκύπτει ότι κατά μέσο όρο οι διδάσκοντες οργανώνουν καλά την παρουσίαση της ύλης στα μαθήματα (Ερώτηση 7), είναι συνεπείς ως προς τις υποχρεώσεις τους (Ερώτηση 9) και γενικά είναι προσιτοί στους φοιτητές και φοιτήτριες (Ερώτηση 10). Λιγότερο ενθουσιώδεις απαντήσεις, αλλά πάντα προς τη θετική κατεύθυνση, δόθηκαν στην ερώτηση 8, η οποία αφορά στην ικανότητα του διδάσκοντος να διεγείρει το ενδιαφέρον των φοιτητών στο αντικείμενο του μαθήματός του. Αξίζει να σημειωθεί ότι ένα μικρό ποσοστό των φοιτητών που συμμετείχε στην αξιολόγηση προτίμησε να μη διατυπώσει άποψη στις ερωτήσεις της συγκεκριμένης ενότητας.

Αναφορικά με τη συνολική αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου

Η συνολική αποτίμηση της ποιότητας των μαθημάτων και των διδακτικών τους ομάδων δόθηκε με τις απαντήσεις των τελευταίων ερωτήσεων του ερωτηματολογίου. Τα αποτελέσματα (σχήμα 7) δείχνουν η γνώμη των φοιτητών είναι θετική ή πολύ θετική για τα μαθήματα του εξαμήνου.

Στα ίδια και ίσως λίγο ανώτερα επίπεδα κυμαίνεται και η εικόνα για τους διδάσκοντες.

Σχήμα 7. Η συνολική αποτίμηση των μαθημάτων και των διδασκόντων.

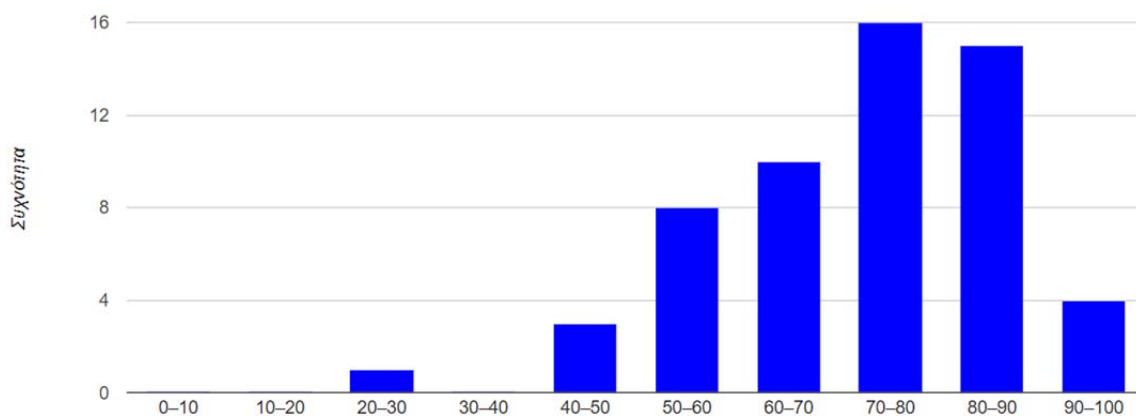
Δείκτης ποιότητας μαθημάτων

Με βάση τις απαντήσεις των φοιτητών σε όλες τις ερωτήσεις του δελτίου αξιολόγησης των μαθημάτων προκύπτει ο δείκτης ποιότητας Q γι' αυτά.

Στο Σχήμα 8 εμφανίζεται το ιστόγραμμα με τη συχνότητα εμφάνισης της τιμής του δείκτη ποιότητας. Είναι εμφανές ότι ο δείκτης ποιότητας των μαθημάτων εμφανίζεται συχνότερα στα διαστήματα από 70 έως 90, δηλαδή εμπίπτουν στη θετική ή πολύ θετική κατηγορία.

Κατά μέσο όρο ο δείκτης ποιότητας είναι ίσος με 66,6 για όλα τα μαθήματα που αξιολογήθηκαν.

Η αντίστοιχη μέση τιμή για όλα τα τμήματα του Α.Π.Θ. είναι 68,8, ελαφρά υψηλότερος σε σχέση με αυτόν που υπολογίστηκε για το Τμήμα μας.

Σχήμα 8. Το ιστόγραμμα του Δείκτη Ποιότητας των μαθημάτων που αξιολογήθηκαν.

Αναφορικά με τη διαδικασία της αξιολόγησης

Εκτός από την αξιολόγηση του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου, οι φοιτητές έχουν την ευκαιρία να διατυπώσουν τη γνώμη τους για τη διαδικασία της ηλεκτρονικής αξιολόγησης. Στο σχετικό ερωτηματολόγιο απάντησαν πολύ λίγοι φοιτητές, μόλις 12 από τους 142 που αξιολόγησαν τα μαθήματα.

Όλοι οι συμμετέχοντες έχουν θετική ή πολύ θετική γνώμη για την ηλεκτρονική αξιολόγηση και θεωρούν ότι είναι χρήσιμη για τη διασφάλιση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου. Μάλιστα, προτιμούν την ηλεκτρονική αξιολόγηση σε σχέση με τη συμπλήρωση έντυπων ερωτηματολογίων στην τάξη. Ωστόσο διατυπώνουν σοβαρές επιφυλάξεις για το αν οι διδάσκοντες λαμβάνουν υπόψη τα αποτελέσματα της αξιολόγησης με στόχο τη βελτίωση του μαθήματός τους. Μάλιστα, το 80% των συμμετεχόντων δηλώνουν πως δεν παρατήρησαν κάποια αλλαγή στη διδασκαλία των μαθημάτων ως αποτέλεσμα των αξιολογήσεών τους από τους φοιτητές και τις φοιτήτριες. Σημειώνεται ότι, κατά δήλωσή τους, το 40% των συμμετεχόντων είχαν προχωρήσει σε αξιολόγηση των μαθημάτων κατά τα προηγούμενα εξάμηνα.

Συμπεράσματα-προτάσεις

Κυρίαρχο στοιχείο για την αποτίμηση των αποτελεσμάτων της ηλεκτρονικής αξιολόγησης είναι η χαμηλή συμμετοχή των φοιτητών σε αυτή. Το ποσοστό συμμετοχής κυμαίνεται σε επίπεδα παρόμοια με τα προηγούμενα ακαδημαϊκά έτη.

Τα αίτια αυτής της μικρής συμμετοχής δεν είναι γνωστά. Είναι όμως πολύ πιθανό να σχετίζονται με:

- Την άγνοια των φοιτητών για τη διαδικασία της ηλεκτρονικής αξιολόγησης. Ενδεχομένως η έλλειψη σχετικής πληροφόρησης αιτιολογεί τη μικρή συμμετοχή των φοιτητών από τα πρώτα έτη σπουδών, παρόλο που ο Πρόεδρος με επιστολή του παροτρύνει όλους τους φοιτητές να συμμετάσχουν.
- Την επιφύλαξη για την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης από τους διδάσκοντες για βελτίωση των μαθημάτων τους/.
- Την επιφύλαξη για τη διασφάλιση της ανωνυμίας κατά τη συμμετοχή στην αξιολόγηση, παρόλη την κατηγορηματικά αντίθετη δήλωση της ΜΟΔΙΠ και τη διαβεβαίωση πως είναι αδύνατη η ταυτοποίηση των απαντήσεων.
- Την έλλειψη «κουλτούρας» προς την κατεύθυνση της αξιολόγησης. Συχνά οι φοιτητές επιλέγουν να προχωρήσουν στην αξιολόγηση, όχι γιατί με τον τρόπο αυτό θα συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας των σπουδών, αλλά θέλοντας κυρίως να εκφράσουν τη δυσαρέσκειά τους αναφορικά με το φόρτο ή τις εκπαιδευτικές διαδικασίες κάποιων μαθημάτων, διατυπώνοντας μάλιστα γραπτά σχόλια, πέραν των απαντήσεων του ερωτηματολογίου. Αντίστοιχη τάση παρατηρείται και στα μαθήματα που απέσπασαν πολύ θετικά σχόλια από τους συμμετέχοντες.

Έχοντας ως γνώμονα ότι η χαμηλή συμμετοχή στην αξιολόγηση δεν επιτρέπει στην εξαγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων και επομένως τα αποτελέσματα δεν είναι άμεσα αξιοποιήσιμα, κρίνεται απαραίτητη η ενίσχυση της διαδικασίας. Προς αυτή την κατεύθυνση έχει ήδη ψηφιστεί η κατάθεση έκθεσης σχετικά με την αξιολόγηση των μαθημάτων κάθε εξαμήνου και η παρουσίαση των συγκεντρωτικών αποτελεσμάτων της στη Γενική Συνέλευση του Τμήματος και στην ιστοσελίδα του Τμήματος.

Επιπροσθέτως, η συμμετοχή των φοιτητών στην αξιολόγηση των μαθημάτων θα μπορούσε να ενισχυθεί με:

- Ενημέρωση των (πρωτοετών και όχι μόνο) φοιτητών για το δικαίωμά τους στην αξιολόγηση των μαθημάτων και του διδακτικού προσωπικού.
- Παρότρυνση από τους διδάσκοντες προς τους φοιτητές να αξιολογήσουν το παρεχόμενο εκπαιδευτικό έργο, γνωστοποιώντας τους παράλληλα πώς αξιοποιήθηκαν από τους ίδιους τα αποτελέσματα της ηλεκτρονικής αξιολόγησης.